

Max Rooses oordeelde in eene vergadering van het Taalverbond (23 April 1891) over dit jury-verslag als volgt: „Overal, van het begin tot het einde, twee maten en twee gewichten. Gevoel en verbeelding, warmte en gemoedelijkheid, vraagt de jury. En waar zij deze ontmoet, sluit zij er moedwillig de oogen voor dicht. De eene heeft te weinig vorm. De andere te veel. De eene beschouwt de wereld te koel. En de wereld te warm beschouwen leidt evenmin tot baat en voordeel. Anderen brengt men in tegenspraak met zich zelve”.

Zeer scherp komt ook hier het verschil van gevoelens der Vlaamsche Academisten en der liberale Zuid-Nederlandsche auteurs uit. Maar ook tegenover Noord-Holland klinkt de stem der Academisten niet sympathiek. Dit blijkt uit eene voordracht van Dr. Aug. Snieders, bestuurder der Vlaamsche Academie, den 21 Januari 1891 uitgesproken. De titel dezer voordracht luidde Het kwartier Kempenland. Folklore uit de 17de en 18de eeuw. Het schijnt, dat dit onderwerp geheel buiten alle Noord-Hollandsche belangen staat, en toch kan men na de lezing niet zeggen, dat ons vaderland er in behandeld wordt op den voet der meest begunstigde natie.

De spreker zegt, dat na den vrede van Munster het karakter des volks in het Noorden „dermate gewijzigd (was), dat er een onoverschrijdbare afgrond tusschen het verleden en het toenmalige heden was ontstaan.” De Zuid-Nederlandsche gewesten „bleven der oude overlevering getrouw, zij behielden kerk, haard en samenleving, zooals deze hun door hunne vaders werden overgeleverd.” — Reeds hieruit blijkt dat ons volkskarakter in ongunstigen zin was gewijzigd, en dat in Zuid-Nederland alles was pour le mieux dans le meilleur des mondes.

Voorts wordt aan onze Staten verweten, dat zij het Zuiden willekeurig benaadden, dat zij handel en scheepvaart van het Zuiden hebben „ter dood verwezen,” en dat alleen de taal de nog zeer rekkelijke band bleef tusschen Zuid en Noord. De „volksgeest in het Noorden is verwaten.” Voor Noord-Brabant was „de losmaking van Spanje” geene redding. Voor de Meierij „braken de jammerlijkste dagen aan, die het hart van een eerlijk man in verontwaardiging brengen.” De ongelukkige Brabantsche boeren worden door de Staten vertrapt. Zoo de Meierij minder belast werd, dit geschiedde, „om het eigenbaatzuchtig denkbeeld, dat anders de inwoners... zouden verhuizen, en de streek in eene onhebbelijke wildernis mocht verkeeren.” De Brabanders werden door de Hoogmogend Heeren „onmenselijk behandeld, evenals de trotsche Hollandsche koopman in zijne koloniën den zwarte (sic!) onmenselijk behandelde.”

Uit dezen toon blijkt groote partijdigheid en groote oppervlakkigheid.

Overweegt men deze feiten, dan wordt men zeer ernstig gestemd bij de gedachte, dat eenige wakkere Gentenaren trotz alledem und alledem toch nog ondernamen het XXI^{ste} Congres voor Nederlandsche Taal en Letteren te Gent in dezen zomer bijeen te roepen. Het feit staat vast. Op tweeden Pinksterdag van dit jaar heeft te Gent eene vergadering van 75 voorstanders der Nederlandsche Congressen plaats gehad. De leider dezer vergadering was de kloeke en sympathieke De Maere-Limnander, die in 1869 het IXe Congres